

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ ПРАВОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

за матеріалами II-го круглого столу

(м. Харків, 30 червня 2025 року)

«Правове забезпечення професійної адаптації та права на підприємницьку діяльність ветеранів війни»

Електронне наукове видання

Харків 2025

УДК [[349.2:349.3]:346.1-057.36](082)
П68
DOI 10.37772/978-617-7806-63-8

Рекомендовано до публікації

Вченою радою Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України (протокол № 6 від 09 липня 2025 р.)

Редакційна колегія:

С. В. Глібка – канд. юрид. наук, доцент, директор НДІ ПЗІР НАПрН України;

В.П. Кохан – канд. юрид. наук, старший дослідник, завідувач наукового відділу НДІ ПЗІР НАПрН України.

Рецензенти:

Красюк Т.В. – кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри трудового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Борисов І.В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

П68 Правове забезпечення професійної адаптації та права на підприємницьку діяльність ветеранів війни: збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАПрН України за матеріалами II-го круглого столу (м. Харків, 30 червня 2025 року) / за ред. С.В. Глібка, В.П. Кохан. – Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2025. – 127 с. – Електронне наукове видання. – https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2025/06/conf_30.06.2025.pdf

У збірнику наукових праць представлені доповіді, тези доповідей, наукові повідомлення науковців, аспірантів, викладачів, що взяли участь у II-му круглому столі «Правове забезпечення професійної адаптації та права на підприємницьку діяльність ветеранів війни». Організаторами круглого столу виступили Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук України, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, Рада молодих учених Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку 30 червня 2025 року у м. Харкові з метою обміну практичними і теоретичними напрацюваннями й підготовки рекомендацій учасників у сфері правового забезпечення професійної адаптації та права на підприємницьку діяльність ветеранів війни. Збірник наукових праць виданий в межах фундаментального наукового дослідження «Правове забезпечення професійної адаптації та права на підприємницьку діяльність ветеранів війни» РК УкрІНТЕІ № 0123U104874.

Друкується в авторській редакції

ISBN 978-617-7806-63-8

© НДІ ПЗІР НАПрН України, 2025

ЗМІСТ

Тези та доповіді за матеріалами II -го круглого столу «Правове забезпечення професійної адаптації та права на підприємницьку діяльність ветеранів війни»

Ігнатович Олена Михайлівна

Психологічна допомога ветеранам та членам їх родин 6

Кохан Вероніка Павлівна

Проблеми працевлаштування ветеранів війни: сучасний науковий дискурс 13

Шевердіна Вікторія Ігорівна

До питання встановлення нормальної та скороченої тривалості робочого часу для ветеранів війни в Україні 19

Колісник Анна Сергіївна

Державна підтримка розвитку підприємницького потенціалу ветеранів: окремі правові аспекти застосування міжнародного досвіду 28

Сіньова Людмила Миколаївна

Щодо створення мереж центрів ветеранського розвитку в Україні 34

Загоруй Іван Семенович, Загоруй Людмила Миколаївна

Україна та інші країни Європейського Союзу щодо підтримки ветеранського підприємництва: порівняльний аналіз 40

Салінко Гліб Олександрович, Шаповалова Ольга Вікторівна

Правове забезпечення підприємницької діяльності та соціальної адаптації ветеранів війни з інвалідністю: виклики і реальність 48

Сіньова Людмила Миколаївна

*кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник
відділу правового регулювання структурно-технологічного розвитку економіки
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України,
доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення,
провідний юрист Центру соціального права Навчально-наукового інституту
права Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID 0000-0002-5514-3549*

ЩОДО СТВОРЕННЯ МЕРЕЖ ЦЕНТРІВ ВЕТЕРАНСЬКОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

У роботі висвітлюється питання створення в Україні мережі центрів ветеранського розвитку, ініційоване Міністерством у справах ветеранів у межах національної системи переходу від військової служби до цивільного життя. Метою таких центрів є забезпечення професійної інтеграції, адаптації та підвищення конкурентоспроможності ветеранів війни, членів їхніх сімей і родин загиблих військовослужбовців. Центри пропонують можливості для навчання, перекваліфікації, юридичної та психологічної підтримки, сприяння працевлаштуванню й розвитку підприємницьких ініціатив. Проєкт реалізується на базі провідних вищих навчальних закладів у різних регіонах України, охоплюючи широку географію та забезпечуючи доступність послуг. Визначено, що такі ініціативи сприяють соціальній реінтеграції ветеранів і розвитку людського капіталу після завершення служби.

Ключові слова: ветерани війни, центри ветеранського розвитку, професійна адаптація, працевлаштування, цивільне життя.

Sinova Liudmyla

*PhD in Law, Associate Professor of the Department of Labour Law
and Social Security Law, Leading Lawyer of the Centre for Social Law of the
Educational and Research Institute of Law of Taras Shevchenko National University
of Kyiv, Senior Researcher at the Department of Legal Regulation of Structural and
Technological Development of the Economy
ORCID 0000-0002-5514-3549*

ON THE CREATION OF NETWORKS OF VETERAN DEVELOPMENT CENTERS IN UKRAINE

This paper highlights the creation of a network of veteran development centers in Ukraine, initiated by the Ministry of Veterans Affairs as part of the national system of transition from military service to civilian life. The purpose of these centers is to ensure professional integration, adaptation and increase the competitiveness of war veterans, their families and families of fallen servicemen. The centers offer opportunities for training, retraining, legal and psychological support, employment assistance, and the development of entrepreneurial initiatives. The project is being implemented at leading higher education institutions in different regions of Ukraine, covering a wide geography and ensuring accessibility of services. Such initiatives contribute to the social reintegration of veterans and the development of human capital after service.

Keywords: war veterans, veteran development centers, professional adaptation, employment, civilian life.

В Україні розпочалось створення центрів ветеранського розвитку, яке ініціювало Міністерство у справах ветеранів в рамках формування уніфікованої системи переходу від військової служби до цивільного життя ветеранів війни. Система переходу від військової служби до цивільного життя ветеранів війни є загальнонаціональним проектом, реалізація якого дозволить ветеранам отримати все необхідне для того, щоб інтегруватися у суспільство і розвивати післявоєнну економіку України. Запровадження центрів ветеранського розвитку стане ключовим поштовхом запуску ефективної системи супроводу ветеранів війни та членів їхніх сімей після звільнення та протягом року для задоволення їхніх освітніх потреб, підвищення рівня конкурентоспроможності на ринку праці та запровадження підприємницьких ініціатив [1, с. 227]. Таким чином, формується та реалізується державна політика у сфері професійної адаптації, зайнятості, підвищення конкурентоспроможності на ринку праці ветеранів війни, членів їхніх сімей та родин загиблих Воїнів.

Слід наголосити, що такі центри вже відкриті у Вінниці, Дніпрі, Львові, Миколаєві, Житомирі та Києві на базах провідних вишів. У них ветерани та

члени їхніх сімей матимуть можливість розвивати свої професійні навички, проходити перекваліфікацію, а також тут відбувається підготовка майбутніх помічників ветеранів. Основною метою Центрів є професійна інтеграція та реінтеграція осіб, які звільняються або звільнені з військової служби з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, члени сімей таких осіб, члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, члени сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України до умов цивільного життя. Центри ветеранського розвитку також стануть хабами для обговорення і зустрічей ветеранів та військових, планування спільних бізнес-моделей чи громадської активності [2]. До даного проєкту долучились Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Національний авіаційний університет (НАУ), Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Ужгородський національний університет, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Центрально-український державний університет імені Володимира Винниченка, Вінницький національний технічний університет, Університет митної справи та фінансів (УМСФ), Національний університет «Львівська політехніка», Державний університет «Житомирська політехніка», Чорноморський національний університет ім. Петра Могили, Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Національний університет водного господарства та природокористування, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтавський державний медичний університет, Сумський державний університет, Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Білоцерківський національний аграрний університет, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса

Шевченка», Луцький національний технічний університет, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут». Отже, чекаємо на відкриття нових центрів ветеранського розвитку і в інших місцях для забезпечення професійної реінтеграції ветеранів та їхніх родин, так як це є основне завдання центрів.

Центри ветеранського розвитку покликані забезпечити соціально-психологічний супровід та правову підтримку ветеранів, проведення профорієнтаційної роботи, сприяння перепідготовці та підвищенню кваліфікації ветеранів, підтвердження професійних кваліфікацій, здобутих шляхом неформального навчання, взаємодія суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні ветеранів, реалізацію програм з розвитку ветеранських підприємницьких ініціатив, а також надання інформаційно-консультаційних послуг з питань професійної адаптації ветеранів [1, с. 228].

Як наголошує Євгенія Заєць, в.о. заступника начальника відділу освіти департаменту формування системи переходу від військової служби до цивільного життя Мінветеранів: *«Основана мета таких центрів — створення передумов для здобуття відновлення та вдосконалення професійних знань, умінь і навичок ветеранів війни, а також членів їхніх сімей, спрямованих на підвищення їхньої професійної мобільності та конкурентоспроможності на ринку праці. Також ці центри сприяють розвитку самих підприємницьких ініціатив ветеранів, надають їм психологічну, юридичну, соціальну допомогу. У центрах діє безліч спеціалізованих програм. Це і підготовка спеціалістів 3D принтерів, і навчання цифровим технологіям, і проєктному менеджменту тощо. Є спеціальні програми для ветеранів із вадами зору. Дуже популярними є програми з підготовки операторів БпЛА. Найчастіше звертаються за юридичною допомогою, допомогою в оформленні документів, соціальних виплат тощо»* [3].

Варто наголосити, що дані центри набирають популярності та значущості, бо з моменту відкриття звернулось багато ветеранів та членів їхніх сімей, тому Міністерство буде масштабувати даний проєкт щоб сприяти професійній адаптації ветеранів війни, демобілізованих Захисників і Захисниць, членів їхніх сімей та родин ветеранів. Отже, ветерани матимуть можливість проходити навчання, перенавчання чи перекваліфікацію для подальшого працевлаштування, також отримати психологічну чи юридичну допомогу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Малуґа Л. Ю., Сіньова Л. М. Проблеми соціальної адаптації та професійної інтеграції ветеранів війни в Україні. // Основні напрями модернізації Конституції України в умовах вступу України до Європейського Союзу : монографія / за заг. ред. В. І. Розвадовського. Івано-Франківськ, 2023. 419 с.

2. За сприяння Мінветеранів в Україні відкрито шість Центрів ветеранського розвитку [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mva.gov.ua/presenter/category/86-novini/za-spriyannya-minveteraniv-v-ukrayini-vidkrito-shist-centriv-veteranskogo-rozvitku> (дата звернення: 20.04.2025).

3. Чим центри ветеранського розвитку можуть допомогти ветеранам: пояснює Євгенія Заєць [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://hromadske.radio/news/2024/08/19/1379684> (дата звернення: 20.04.2025).

REFERENCES

1. Malyuha, L. Yu., & Sinyova, L. M. (2023). Problems of social adaptation and professional integration of war veterans in Ukraine. In V. I. Rozvadovskyi (Ed.), Main directions of modernization of the Constitution of Ukraine in the context of EU accession. Ivano-Frankivsk.

2. Ministry for Veterans Affairs of Ukraine. (2025, April 20). Six veteran development centers opened in Ukraine with support from the Ministry. <https://mva.gov.ua/presenter/category/86-novini/za-spriyannya-minveteraniv-v-ukrayini-vidkrito-shist-centriv-veteranskogo-rozvitku>

3. Zaets, Y. (2024, August 19). How veteran development centers can help:
Explained by Yevheniia Zaets. Hromadske Radio.
<https://hromadske.radio/news/2024/08/19/1379684>